

Дневник

(стенографски)

на

XIX^{-то} обикновено Народно събрание

Трета редовна сесия

49. заседание, понеделник, 12 февруари 1923 г.

(Открыто от подпредседателя Г. Марков в 16 ч. 10 м.)

Председателствующий Г. Марков: (Зважни) Моля г. секретаря да провери по списъка присъствиращите г. г. народни представители.

Заместник-секретар Ю. Вълков (з): (Прочита списъка.) От заседанието съществуващи следните народни представители: Димитър Анастасов, Селим х. Ахмедов, Стефан Бакърджиев, Юсуф Бергамски, Димитър Благоев, Стефан С. Бобчев, Лазар Богданов, Атанас Буров, Петър Бъклов, Григор Василев, Асен Вапцаров, Никола Габровски, Иван Ганев, Иван Гетов, Иван Гешов, Никола Гешов, Георги Данчилов, д-р Юрдан Данчев, Никола Дейков, Михаил Дончев, Логин Дончев, Георги Драглев, Али-ходжа Ибраимов, Захран Каменов, Тенчо Кйосев, Васил Коларов, д-р Калчо Консулов, Петър Кораков, Теню Кортенски, Васил Костов, Стоян Костурков, Радослав Крайчев, Андрея Лятчев, Михаил Маджаров, Ралико Маджаров, д-р Никола Максимов, Александър Малинов, Енно Марковски, Владимир Момков, Нух Мустафов, Никола Мушанов, Нако Начев, Михаил Неков, Иван Пандов, Кръсто Пастиухов, Парашкева Петков, Тодор Петров, Стоян Попов, Гани Радев, Мустафа Ризабеев, Никола Савчев, Янко Сакъзов, д-р Марко Сапарев, Щилиян Сокуров, Митий Стакев, Георги Стойнов, Теодор Теодоров, Стефан Тодоров, Христо Тодоров, Георги Точев, Апостол Урумов, д-р Йосиф Фаденхехт, Хосюно Хасанов, Методи Хранов, Димитър Христов, Тодор Щеков, Станко Щастов, Кънчо Чамев, Александър Чапрамиков, Крум Чапрашков, Юрдан Юрданов и Димитър Яблански).

Председателствующий Г. Марков: (Зважни) От 216 народни представители присъствиват 90. Има законното число депутати.

Обявявам заседанието за открито.

Бюрото на Камарата е разрешило отпуск на следните г. г. народни представители:

На г. Никола Кйосев — 6 дни, по болест, считан от 13 февруари. Прилага медицинско свидетелство;

На г. Димитър Нейков — 1 ден, по домашни причини, за 7 т. м.;

На г. Тодор Щеков — 1 ден, за 12 т. м.;

На г. Никола Ковачев — 3 дни, от 14 до 18 т. м.;

На г. Енно Марковски — 3 дни, от 12 т. м.;

На г. Тодор Луканов — 2 дни, за 12 и 13 т. м.;

На г. Коцадин Ковачев — 4 дни, от 7 т. м.;

На г. Трифон Саралиев — 3 дни, от 8 т. м.;
На г. Иван Симеонов — 3 дни, считан от днес;
На г. Нако Начев — 4 дни, по неотложни домашни причини;
На г. д-р Марко Сапарев — 4 дни, от 6 до 10 т. м.;
На г. Методи Хранов — 7 дни, от 7 до 13 т. м.;
На г. Петко Палиев — 2 дни, от 6 т. м.;
Народния представител г. Апел Янев оттегля заявлението си, с което иска 3 дни отпуск.
Бюрото на Камарата извинява отсъствията на следните г. г. народни представители:
На г. д-р Горан Петков — 5 дни, от 22 януари до 26 с. м.;
На г. Владимир Марков — 5 дни, от 2 до 7 т. м.;
На г. Минко Радковски — 17 дни, от 22 януари до 7 февруари, по случай смърт в дома му;
На г. Власи Власковски — 1 ден, за 7 т. м.;
На г. Енно Марковски — 1 ден, за 7 т. м.;
На г. Минчо Дилянов — 1 ден, за 7 т. м.;
На г. Ради Гичев — 1 ден, за 7 т. м.;
На г. Алекси Сирakov — 10 дни, от 27 януари до 6 февруари т. г.;
На г. Тодор Щеков — 1 ден, за 7 т. м.;
На г. Асен Вапцаров — 1 ден, за 7 т. м.;
На г. Стефан Тодоров — 3 дни, за 7, 8 и 9 т. м.;
На г. Георги Минев — 6 дни, от 31 януари т. г.;
На г. Трифон Саралиев — 1 ден, за 3 февруари;
На г. Лазар Богданов — 4 дни, от 31 януари до 3 т. м.;
На г. Паскал Паскалев — 5 дни, от 7 т. м.;
Народния представител г. Христо Манолов моли да му се разреши 30-дневен отпуск по важни домашни причини от 12 т. м. Които съществуващи да му се разреши исканият отпуск, моля, да видигнат ръка. Министерство, Събранието разрешава.
Народния представител г. Марко Турлаков моли да му се разреши 30-дневен отпуск по домашни и здравословни причини. Които съществуващи да му се разреши исканият отпуск, моля, да видигнат ръка. Министерство, Събранието приема.
Народния представител г. Тенчо Кйосев иска да му се разреши 2-дневен отпуск по домашни причини. Понеже се е ползвал досега с 20 дни отпуск, ще питам Народното събрание. Които съществуващи да му се разреши исканият отпуск, моля, да видигнат ръка. Министерство, Събранието разрешава.

Народния представител г. Никола Дейков, иска да му се разреши единодневен отпуск. Ползувал се е с 23 дни отпуск. Които съм съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранieto разрешава.

Народния представител г. Стефан Тодоров моли да му се разреши 5-дневен отпуск. Ползувал се е с 19 дни отпуск. Които съм съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Министерство, разрешава му се.

Народния представител г. Стефан Бакърджиев иска да му се разреши единодневен отпуск за 12 т. м. Ползувал се е с 36 дни отпуск. Които съм съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранieto разрешава.

Народния представител г. Петър Лимов, иска да му се разреши 2-дневен отпуск. Ползувал се със 65 дни отпуск. Които съм съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранieto приема.

Народния представител г. Никола Савчев иска 6-дневен отпуск по важни домашни причини от 12 до 17 т. м. Ползувал се е с 27 дни отпуск. Които съм съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранieto разрешава.

Народния представител г. Михаил Неков иска да му се разреши 5-дневен отпуск, по домашни причини от 6 до 10 т. м. Ползувал се е с 22 дни отпуск. Които съм съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранieto разрешава.

Народния представител г. Коста Канев иска да му се извинят 5 дневните отсъствия от 29 януари до 3 февруари т. г. Ползувал се е с 18 дни отпуск. Които съм съгласни да му се извинят тези отсъствия, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранieto му ги извинява.

Народния представител г. Атанас Стойчев иска да му се извинят 3-дневните отсъствия на 1, 2 и 3 февруари. Ползувал се е със 41 ден отпуск. Които съм съгласни да му се извинят тези отсъствия, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранieto му ги извинява.

Народния представител г. Желю Тончев иска да му се извинят отсъствията за 31 януари и 1 февруари т. г. Ползувал се е с 20 дни отпуск. Които съм съгласни да му се извинят тези отсъствия, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранieto му ги извинява.

Народния представител г. Никола Габровски иска да му се извинят 5-дневните отсъствия, направени от 6 до 10 т. м. Ползувал се е с 21 ден отпуск. Които съм съгласни да извинят тези отсъствия, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранieto му ги извинява.

Съобщавам на г. г. народните представители, че съм постъпили предложението:

От земеделската парламентарна група, законодателно предложение за възстановяване на бившата Новоселска (Софийско) административна окръгия.

От Министерството на земеделието и държавните имоти — предложение за промяна на пасишта: „Козница“, на с. Лъджене, Пирдопско, „Голема-Занога“, на с. Челопеч, Пирдопско, „Хаджица“ (Баба) и „Шиндарница“, на с. Буново, Пирдопско, „Кютоклия“, на с. Байлово, Софийско, и „Владайловица“, на гр. Етрополе, Оряхийско.

От Министерството на земеделието и държавните имоти — предложение за освобождаване възпитанищите на практическите земеделски мажки и девическо горски училища от плащане пансионни такси.

От Министерството на земеделието и държавните имоти — предложение за одобрение II-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 31 де кемврий 1921 г., протокол № 195.

Тези предложенища ще бъдат раздадени на г. г. народните представители и поставени на дневен ред.

Съобщавам на г. г. народните представители, че съм постъпили и следните законопроекти:

От Министерството на земеделието и държавните имоти — за неотчуждаемостта на недвижимите и движимите имоти на земеделските стопанства и

От Министерството на търговията, промишлеността и труда — за изменение на чл. 15 от закона за urezдане дълговете от преди и през войната по прилагане на чл. чл. 176, 177 и 202 от Нийския договор за мир.

Тези законопроекти ще бъдат раздадени на г. г. народните представители и поставени на дневен ред.

Минавам към дневния ред.

Първата точка от дневния ред е: второ четене законопроекта за отчуждение за държавни нужди зданието, заедно с дворното към него място, собственост на Акаде-

мията на науките, находяще се в София, площад „Народно събрание“. Не е готов.

Министър П. Янев: Правя предложение да минем към т. 7 от дневния ред.

Председателствуващ Г. Марков: Г. министъра на правосъдието прави предложение да минем на т. 7 от дневния ред. Които съм съгласни с това предложение, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранieto приема.

Т. 7 от дневния ред е: второ четене законопроекта за разширение и подобряние на железопътната мрежа и на пристанищата и за построяване на малки морски и дунавски пристанища и скели.

Моля г. Докладчика да го докладра.

Докладчик Д. Стоев (з): (Чете)

ЗАКОН

за разширение и подобряние на железопътната мрежа и на пристанищата и за построяване на малки морски и дунавски пристанища и скели.

Председателствуващ Г. Марков: Понеже нема записани, ще гласуваме. Които приемат заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранieto приема.

Д-р П. Джидров (с): Г. председателю! Ние чуваме вънче имашо министерска криза, оставка на кабинета. Има ли такова нещо?

Председателствуващ Г. Марков: (Зважи) Моля!

Д-р П. Джидров (с): Каквото и да е Парламента има ли нещо истинно в това. Как може така — да има ново правительство, без Парламента да бъде уведомен? Налага Ви се да уведомите Парламента.

С. Даскалов (з): Имам право. Ще се прочете указ.

Председателствуващ Г. Марков: (Зважи)

Докладчик Д. Стоев (з): (Чете)

„Чл. 1. — Правителството се наговаря:

а) да продължи и довърши проучването и построяванията на ж.-п. линии, предвидени в бюджета за извънредните приходи и разходи на джризавата за 1922/1923 и следващите до 1925/1926 финансова година, а именно на ж.-п. линии: Раковски—Хасково—Мастангъл, нормална или със широчина на пътя от 76 см. Ямбол—Казъл-агач, Пловдив—Карлово с глом Махала-та—Хисаря, Левски—Ловеч и Джово—Сливен нормални.

Сардамбай—Лъджене—Неврокоп и клоновете ѝ, Бела-Слатина—Оризово, Ст. Крумово—Преслав—Върбица.

Теснопътни с 0,76 м широчина на пътя, включително почнатите преди или след войната ж.-п. линии:

Мездра—Враца—Видин. Софийската околовръстна железница, Боянушице—Банки, Червен бряг—Бела-Слатина, Радомир—Дупница—Петрич с клоновете ѝ;

б) да довърши проучването и построи още ж.-п. линии:

Гара Михайлово — Раковски, Шумен—Смедово—Карнобат, Ловеч—Троян, Костенец бапти—Самоков—София, Пловдив—Панагюрище, София—Питидоп—Клисура—Карлово—Казанлък, Горна-Ореховица—Елена, Стражица—Яйла—джризавата гора Сакаря, Ески-Джумая—Осман-Пазар, Попово—Разград—Кеманлар, Севлиево—Сухиндол—Павликени, Червен бряг—Луковит—Дерманци—Тетевен, Дерманци—Ясен, Видин—Кула, Д. Чифлик—Старо-Орехово, Левски—Никопол, Дреновец—Стажевци, Пловдив—Памаклък, Бургас—Анхиали—Месемврия—Бургунджик, Орхание—Мездра, Попово—Ковачевица—Бела, Търново—Сеймен—Казъл-агач—Бургас.

Задлежка. Широчината на пътя на всяка една от изброените по-горе железници се определя за всеки отделен случай, според резултатите на подробното им проучване, от Министерския съвет по доклад на министъра на железниците, пощите и телеграфите, съгласно със закона за проектирането и построяването на железопътната мрежа в България.

в) да изучи и извърши необходимите работи за разширението и обзавеждането на ж.-п. гари: София, Перник, Гарна-Ореховица, Варна, Бургас, Червен бряг и пр. и за

мисля, че трябва да се махне „Ковачевец“ и да си остане „Попово—Бела“ и там, където нуждите налагат и където техническата власт имае за добре, там да мине. Така, както е, ще улови само Ковачевец и още едно село и право в Бела. Аз ви моля, г. г. народни представители, да махнете Ковачевец и да остане Попово—Бела. Колкото техническата власт отиде, ще види къде има нужда коя селя да се свържат, тех ще видят къде има нужда коя селца да се свържат, а не да се пише Попово—Ковачевец. Аз ви моля да се съгласите да се приема махне Ковачевец и да остане Попово—Бела.

Председателствуващ Г. Марков: Има думата народния представител г. Коста Томов.

К. Томов (з): Г. г. народни представители! Без да се мотивирам, вие ще разберете защо правя това предложение. Бих молил да се впише в чл. 1 буква б за проучване линията Криводол—Вършец. Направих съм писмено предложение и моля да го приемете.

Министър П. Янев: По-хубаво е да се каже Криводол—Вършец—Берковица.

Председателствуващ Г. Марков: Има думата народния представител г. Стефан Пейчев.

С. Пейчев (з): Аз забележах, че е проектирана за проучване и линията Севлиево—Сухиндол—Павликени. Аз правя предложение и моля народното представителство да се съгласи, щото тази линия да продължи до Душава и да излезе на пристиганието Новград. По този начин ще се свърже Балканка с полето. Тези дунавски полета отстоят от железопътната линия толкова далеч, че производствията им не могат да се използват по никакъв начин; особено мястата, дето се произвежда царевичата и други земеделски производстви, отстоят 70 км от железопътната линия, необходимо е проучването и след това отдаването тази железопътна линия на постройка, тоест няма да костува големи разходи на държавата, защото трасето ще мине през полето, където няма да има никакъв изкоп и никакъв насип. Аз мисля, че ще бъде в интереса на самата държава да се прокара тази линия, за да може да обслужва земеделското население.

(Председателското място заема председателя)

Председателя: Има думата народния представител г. Георги Марков.

Г. Марков (з): Г. г. народни представители! Г. Пенчев направи предложение, щото в предпоследния пункт в чл. 1 буква б, именно Попово—Ковачевец—Бела, да се махне Ковачевец и да остане Попово—Бела. Най-напред ще заяви, че Ковачевец е моето село, родом съм от там, обаче аз не съм участвувал в комисията и не знам по какъв повод съм турили и Ковачевец. Зная само едно нещо — че жителите на с. Ковачевец, Водица и ред други села много пак искаха прескаряването на линия за съединяване Попово—Бела—Свищов. И комисията на шамерила сега удобен случай да тръгва този проект, отдавна желан от населението. Не е верно, че линията ще мине само през едно село; напротив, както е посочено в проекта, линията минава през ред големи села.

Х. Пенчев (з): Само през Ковачевец.

Г. Марков (з): . . . и минава през най-населени места, без да имаме никакви бани. Аз немам нищо против да се махне Ковачевец — какво от това? — но техниците, които ще отидат там да изучат въпроса, ще видят къде трябва да мине тази линия, обаче линията Попово—Бела е належащо да се прокара.

Председателя: Има думата народния представител г. Коста Ганев.

К. Ганев (з): В чл. 1 п. 10 е отбелезано да се построи теснопътница железница Търново—Сеймен—Казъл-Агач—Бургаз. Обаче не знам, дали комисията познава самото място от Търново—Сеймен до Казъл-Агач. Аз изхождам от там, познавам терена и знам къде може да се прокара железница по-евтино и по-икономически. Търново—Сеймен—Казъл-Агач е едно полубалканско място, освен това е много слабо населено. Най-хубавия терен ще бъде гара Гълъбово—Каваклий—Казъл-Агач — низко място и по-

вече населено, следователно, има защо да се прави линия и ще бъдат отравдани и работите, които ще се положат, и разходите. Затова правя предложение и вървам, че г. г. народните представители ще ме поддържат да се изменят линията — заместо Търново—Сеймен—Казъл-Агач да бъде гара Гълъбово—Казъл-Агач — непре 15 км ще се спечели.

С тази няколко думи свършвам, като сметам, че това моето предложение ще бъде подкрепено от народното представителство.

Председателя: Има думата народния представител г. Георги Ганев.

Г. Ганев (з): Г. г. народни представители! По буква б за поддържкам предложението на г. Масларски, да се проучи линията гара Земен—Трекляно—Трън. То е едно дефило, което е откъснато от България, според мене. Аз имах случаи да отида на самото място и да видя, че за тези хора през зимния сезон е невъзможно да се ползват от българските държавни железници. През това дефиле може да се направи една теснопътница линия, за да може да се използуват богатствата от тия балкани, които не съм използувани от джиги години. Затуй аз предлагам да се впише в буква б за проучване линията гара Земен—Трекляно—Трън. После поддържкам предложението на г. Стефан Пейчев — да се проучи линията Павликени — Карайсен—Новград.

Моля да се гласуват тези две предложения, като се прибави към буква б за проучване казаните два проекта.

Председателя: Има думата народния представител г. Минчо Дилянов.

М. Дилянов (з): Г. г. народни представители! В точка б има предвидена линията Попово—Разград—Кеманлар. Действително, това е една много уместна линия, но ние имаме един край, който е напълно изолиран и забравен. Това е старата Балбунарска околия — един край, иначе, извънредно богат с девствени гори, но с много лоши съобщителни средства, тъй че тези гори никой пак не могат да излизат на пазара. От друга страна, това е един край, в който в бъдеще може да бъде засилена и културата на захариното цвекло. Така че, една линия там е абсолютно необходима.

С. Даскалов (д): Ама дековишка.

М. Дилянов (з): Населението многоократно е искало да му се разреши само дюри да започне работата, но досега нищо не е направено.

Ще моля в законопроекта да се впише за проучване линията Попово—Разград—Кеманлар—Балбунар—Рахово. Моля г. министра на железниците да се съгласи с това предложение.

Председателя: Има думата народния представител г. Минчо Турлаков.

Ц. Бръшлянов (о): Ела в блока; при нас има място. (Смех)

Председателя: Моля, оставете закачките!

М. Турлаков (з): Г. г. народни представители! Правят се различни предложения за разширение на железопътната мрежа, ако и на книга, защото това е още книга, . . .

Д-р Н. Санаров (к): Това е верно.

М. Турлаков (з): . . . но все пак, когато се проектират известни работи, според мене, трябва да се гледат не само мястата, пресрещащи съм свободен, но виждайки известни точки, когато се проектират тук линиите в законопроекта, аз искам да ви обясня вниманието върху един пункт. Предвидено е в точка б линията „Севлиево—Сухиндол—Павликени“. Според мене, е неправилно поставен така въпроса. Тази линия, за да може да бъде от една страна изпънена и възможна в експлоатацията си, по-правилно е да се каже така: „Павликени—Сухиндол—

Севлиево—Габрово“, защото линията от Севлиево до Габрово, 23 км., е с много благоприятен и удобен терен и ще бъде по-лесно, като достъпните строежи до Севлиево, без да става нужда да се прокарва ново законоположение за съединението на Севлиево с Габрово. Кои съм съобразененията ми? Съобразенията ми съм, от една страна и по-икономично построена и завършена, и второ, при експлоатацията винаги има значение подвижният материал, който държавата употребява за обслужване на данна линия, докъде и в какъв терен се движи той. Една машина или неколко машини, които ще трябва да бъдат ангажирани през дадено време в линията Севлиево—Сухиндол—Павликени, ще бъдат много по-добре използвани, ако има връзка с Габрово, и тогава ще има следното движение: ще отива от Павликени—Сухиндол—Севлиево—Габрово—Парева Ливада и обратно, вместо да има сегашното застъпено положение на двете линии Царево—Ливада—Габрово и обратно и Павликени—Сухиндол—Севлиево и обратно. Ето защо, аз, без да правя писмено предложение, моля г. г. народните представители да се съгласят с него и да се каже така: „Павликени—Сухиндол—Севлиево—Габрово“. По този начин ще имаме действително една линия, макар че е на книга още, за да не става нужда пак да се поправя.

Л. Кандев (в): Ама то нали е все за агитация, нали ще се разтури Камарата? Карайте линии колкото може, те пак съм самия на книга.

А. Кундалев (з): Да се създава работа за троилета рията!

Председателя: Има думата народния представител г. Иван Стойнов.

И. Стойнов (з): Казва се да се пручи и линията Бургаз—Анхиало—Месемврия—Бурунджен. За свързването особено на пр. Анхиало с тесноколейна линия, вервам, че нема да се намери между нас член, който да се противопостави.

Л. Кандев (к): Нали е само за агитация — карайте!

И. Стойнов (з): Гр. Анхиало е един от най-големите износни пунктове там, където се произвежда солта, която средно влизала на около 15 милиона килограма годишно. Но да отиде от Анхиало в Месемврия, намирам, че е излишно, защото гр. Месемврия почти нищо не изнася или пак чрез него не се знае, още повече, че там съм и благотворителните места и не свързва никакви населени пунктове и от трета страна, че линията ще бъде покрай черноморски брег, където нема да принесе голема полза на населението.

Л. Кандев (к): Месемврия е курорт.

И. Стойнов (з): Затова аз предлагам да се измени проучването на линията Бургаз—Анхиало—Месемврия—Бурунджен така: с. Алжария — което и сега е свързано с една тесноколейна линия, която обслужва една кариера за укрепяване на черноморския брег — с. Алжария—Александрово—Баракли—Бурунджен, която линия ще мине през средата на околните села и града Преслав — който познавате като един стар столичен град, който има историческо място, но който на времето бе изоставен — когато се прокарвало централната линия, тя не мине покрай него, а остана от него на 7 км. Сега преславли може да участвува в строежето на тази линия, явиха се пред Министерския съвет и поискаха трасето на тази линия, която се има пред вид за далечно бъдеще да се направи за широка линия и един ден, когато има възможност, централната линия да се отвие от гара Преслав за Надарово, която ще направи един отклонение от 14 км, а линията ще се продължи още повече от 2 км.

платят на всяка гара по 100—200 л., за да достигнат вагончетата от гара Радомир до гара Петрич. Това е така, защото вагони няма, персоналът е неуреден и пр. По този начин населението в Петричкия край е принудено това, което ще консимира и което дохажда от вън, да го плаща на много по-висока цена от тая, на която се добиват тези продукти във вътрешността на България. По същите тези причини и всичко това, което се изнася от Петричкия край, се дава на низоки цени, затова, защото, този, които купува стоки от Петричкия край, прави сметка, че докато той ги пренесе от Петрич до гара Радомир, ще трябва да мине пак по същите тези мита и така трябва да изплати всички тези неизплатности, каквито се изпитват и в случая, когато се пренасят стоки от Радомир за Петрич. Това състава, казах, затуй, защото теснолинейната линия, която съществува между Петрич и Радомир, далеч не задоволява нуждите на местното население, и стоките, които идат от Петрич за Радомир и от Радомир за Петрич, трябва десетина, а понекога и повече от десет дни да седят по гарите и самия с голем труд, с много средства могат да се накарат тези вагончета да заминат било от Радомир за Петрич или от Петрич за Радомир.

В последната част на чл. 1 точка **в** е казано: (Чете) „Да изучи и изважди необходимите работи за разширението и обзавеждането на железопътните гари: София, Перник, Горна Оряховица, Варна, Бургас, Червен бряг и пр. и за увеличаването превозоспособността на железопътните линии София—Перник и Радомир—Дупница—Горна Джумая, последната чрез заменяването й в нужда с нормална линия“.

Предвид съображенията, които изтъкнах, моля г. г. народните представители да се съгласят последната част на тази алианца да се изменят така, щото вместо „Дупница—Горна Джумая“, да бъде: „Дупница—Горна Джумая—Петрич“. В такъв смисъл правя предложение и моля да се приеме.

Председателя: Има думата народния представител г. Юридан Урумов.

Ю. Урумов (з): Г. г. народни представители! Миналата година започна да се строи теснолинейната линия 74 см. от гара Преслав—Върбица. Преди да започне да се строи тя по желаниято на околните села и града Преслав — който познавате като един стар столичен град, който има историческо място, но който на времето бе изоставен — когато се прокарвало централната линия, тя не мине покрай него, а остана от него на 7 км. Сега преславли може да участват в строежето на тази линия, явиха се пред Министерския съвет и поискаха трасето на тази линия, която се има пред вид за далечно бъдеще да се направи за широка линия и един ден, когато има възможност, централната линия да се отвие от гара Преслав за Надарово, която ще направи един отклонение от 14 км, а линията ще се продължи още повече от 2 км.

Некой от земеделците: Ами за Смедово.

Ю. Урумов (з): За Смедово си върви, Затуй трасето е направено за широка линия. — Сега аз правя предложение: в буква „б“ на чл. 1 от проекта: „Станция Крумово—Преслав—Върбица“, да стане „от станция Крумово до Преслав широка, а от Преслав—Върбица, теснолинейна—76 см.“

После в буква „б“ теснолинейната линия „Стражица—Яйла — държавната гора Сакара“, е чисто стопанска линия, която има да свърже повече от два милиона декари девствени държавни гори, които ще допринесат много, като за държавата, така и за населението в тая Герловска котловина, населена с повече от 60—70 села. Искам да се свърже линията „Преслав—Върбица“ с „държавната гора Сакара—Яйла—Стражица“, т. е. да се продължи в долната „Герлово—Тузлуга“. Значи правя предложение да стане: „Стражица—Яйла—държавната гора Сакара—Върбица—Преслав“ Понеже това се изисква от интересите на населението и от интересите на държавата, моля г. г. народните представители да гласуват това предложение, което правя.

Председателя: Има думата народния представител г. Йоню Бръшлянов.

Ц. Бръшлянов (ю): Г. г. народни представители! Так като съм предвидени в законопроекта, повече от 20 и не

колко линии и както се предлагат от много народни представители по-вече от 10—15 линии, очевидно е, че ние не извршим сериозна работа. Много понятен е стремежът у всеки един от нас сега да станем и да предложим по една железница за околните, в които занапред ще се избират депутати.

Ю. Вжлков (з): Направете предложение за вашата околия.

Ц. Бржшлянов (о): Моля! — Но за да не приникваме съсъс пристигка на Народното събрание, ние, след като изпълним тоя чисто партизански дълг — всеки да предложи за своята околия по една железница — требва да се спрем и на сериозната страна на въпроса, а тя, според мен, се състои в следното: да се раздели, да се направи та категория на оази бъдеща работа, която е наложителна и която е в кръга на възможността на държавата, защото тий като е предвидено и както предлагаме, много милиарди нема да постигнат, за да се свърши тя. Вземете, г. г. народни представители, чл. 1 и го вижте. Буква „а“ казва така: (Чете) „Да продължат и довърши проучването“ на еди кои си железници. Буква „б“ казва: (Чете) „Да довърши проучването и построи още железопътни линии“ такива и такива. А в един следующ член се казва: (Чете) „Да изучи и завърши необходимата работа за разширение“ и пр. и пр. Така общо казано, така общо оставено, то знае в кръга на финансовата възможност да представим на Дирекцията на железниците, която е техническия, главния фактор в случаи, която има тежката дума и пред министра, и пред Министрския съвет, тя да реши от 50-те линии, които предвиждаме, кои две или три да се направят, защото толкова пари държавата притежава.

Х. Ветовски (з): Чл. 5 наредка това.

Ц. Бржшлянов (о): Моля. — И ние ще си въображаваме, че извршим голяма работа, че надаряваме нашите окръзи и околнини със железници, а в същност хвърляме прах в очите на нашите бъдещи избиратели.

Г. г. народни представители! Требва да разбереме кое е най-необходимо, кое на първо място требва да се извърши. От тези предвидени линии, ако има такива, които неизменно на първо място требва да станат, тех требва да ги извадим в една първа буква „а“ и да кажем, те неизменно требва да се свършат. И ако искате да знаете моето лично мнение, и като представител на моята партия, аз требва да ви кажа в духа на токуща казаното от мен следното: аз сметам, че на първо място требва да се извърши за благоустройството и за поминъка, и за ефикасното свързване на новите земи с България, със стара България. Ако вие проучите положението на Неврокопска околия и околността, вие ще видите, че първата наша длъжност е да свършим този град, тая околия, тая местност, целия този окръг със западна България, респективно със София, с Кюстендил, с Радомир и пр. Верно е, че тук се предвижда една линия от Сарамбей — Лъджене — Неврокоп, но, г. г. народни представители, административно остава съвършено откъсната целия тази половина на Неврокопско от Петричко и останалата част от окръга. Една единствена възможност има за постигане на тази цел, която требва да бъде общо цел на българския народ, а тя е следната: да се построи една линия от Горна Джумая до Неврокоп, а за икономия може да бъде друга, от Горна Джумая — Мехомия — Банско, т. е. до оази гара, от където по-нататък ще продължи вече линията Сарамбей — Неврокоп. И по този начин с една не много дълга линия, вие ще съедините целия този нов край, неговите гълъбища пътищата с другите и ще дадете възможност чрез Горна Джумая да се съедини със София, с Кюстендил, с Радомир, изобщо със стара България. Ето защо, аз сметам, че требва да се тури — това не е предвидено, но да се предвиди — и тая линия в категорията на най-необходимите, заедно с другите неколко, които требба да се извършат. Така ще свършим сериозна работа, освен ако искаме само да предлагаме линии, за да се харесваме на нашите избиратели.

Ю. Урумов (з): И ти правиш същото.

Ц. Бржшлянов (о): Заявявам ви, че за в бъдеще аз тема да се избираям там — на друго място ще се избираям.

Председателя: Има думата народния представител г. Василь Драганов.

В. Драганов (з): Г. г. народни представители, аз искам да се впише в проекта за проучване постройката на една теснолинейна линия Севлиево — Ботошово — Стоките, с която да свържем Балканя, защото златото чородясва в Балканя — много линия има, нито друго, с която да може то да се използва. Защото ако Балканя е във връзка с една теснолинейна линия до Севлиево и от Севлиево на сам с широколинейна линия, вие ще видите, че ще се дават такива приходи, които ще изплатят не само постройката на теснолинейната линия, но може да платят постройката на целата железопътна мрежа в България, ако щете.

Ц. Бржшлянов (о): Ей!

В. Драганов (з): Затуй ви моля да гласувате предложението ми: да се впише проучването на теснолинейната линия Севлиево — Ботошово — Стоките.

Председателя: Има думата народния представител г. Горац Петков.

Г. Петков (з): Г. г. народни представители! Отъ всички проекти, които се изтъкнаха тук, остана неизвестната най-плодородния край — това е долината на река Огоста, която през време на войната доволствуваше цели дивизии. Там селото Хайредин даваше с милиони килограми храни по онова време, когато народът мреще от глад и не можеше да се изхранва. Такива села има неколко. Там се налага проучването на една широколинейна линия от Марчево — Хайредин — Гложене — Козлодуй, която ще обхване най-широките полета в нашия край.

Ще направя и друго едно предложение, г. г. народни представители. Не се поменя също и за линията по р. Огоста, която ще свърже горните балкански краи, в който се намират мини, които досега още не са разработени само по причината на липсата на превозни средства. Там има действени държавни гори, има природни богатства, които не могат да се използват. Този клон ще трябва да се отдвои от Боровци из р. Огоста за Белица — Превала, за да може да свърже Балканя, от една страна, защото има богатства в Балканя, и, от друга страна, наше населението е бедно, не може да произвежда и не може да се прехранва. Затуй належащо е моето предложение, да се впише за проучване и тая линия.

Председателя: Има думата народния представител г. Тодор Драганов.

Т. Драганов (з): Г. г. народни представители! Макар че не винаги на време се повдигат известни въпроси, но мотивите за туй предложение са продиктувани от големите нужди на населението. Заради туй аз поддръжам, че в буквата „б“ е проучваната линия Церовене — Долни Циабър в онай местност, която е много плодородна, при която обстановката на населението се явява голема нужда от пътни съобщения, понеже то е отдалечено от тех. Затуй аз сметам, че ще бъде най-справедливо, че ние ще извършим един върховен справедлив акт към самото население, ако ние вземем да проектираме тази линия. Може би тя по-бавно ще направи, но тя трябва да се сложи в самия законопроект, та един ден да може и тя да бъде свържена.

Освен това ще направя предложение и за Белоградчишкия край. Може би Белоградчишката околия е една бедна околия от към надземни богатства, но тя има щастливо да притежава неизчерпаеми подземни богатства. Аз правя предложение, линията, която започва от Дреана — Стакевци да заобикаля през Балканя, за да се свърже с Александрово, като мине през село Рабиша и тай шататък, защото там има мини, има големи подземни богатства, които ще дадат доходи не само на населението, но и на държавата, и по този начин ние ще можем да извършим справедливо върховен съд дълг към местното население, което е откъснато от другите земи.

Моля, предложението ми да бъде приети от Народното събрание.

Председателя: Има думата народния представител г. Атанас Стойчев.

А. Стойчев (з): Г. г. народни представители! Вие виждате, че в буквата „ж“ е поставена линията Панагюрище — Пловдив. Тази линия по-рано бъеше под окръжната постоянна комисия, която щеше да я строи, но понеже тя се оказа неспособна, затуй тая линия е поставена в

проекта за разширение на държавните линии. Г-да! Вервам, че никой ют вие че познава Панагюрския край, защото не може да го познава. Вервам, че сте чели историята на панагюрското възстановление в 1876 г.

Л. Кандев (к): Карай, дедо Атанасе!

А. Стойчев (з): Панагюрище даде всичко за България: и живот, и имот, и жени, и добитък — всичко даде за свободата на България; но както ми кажо даде България на това Панагюрище? Нищо, абсолютно нищо. Сега тази линия е проучена от Пловдив до Панагюрище, но аз, като народен представител от Панагюрската околия, искам да се продължи изучаването от Панагюрище, Попбрене, Байлово до Новоселица, която е по-къса с 30 км, от тази, която днес съществува. Затова, аз ви моля, да обхрнете внимание на това, да се загрижите малко, да запитате себе си: какво е дала България на това Панагюрище, което се опрости, което потъна в дън земя, само за да повдигне гласа си за свободата на България. Нищо. Защо? До сега е имало от Панагюрище министри и депутати, но те същ живели в София. Имали също чететайки здания и същ скажали вражките си с Панагюрище. Мене едно ме зачудва: г. Бръшлянов говори за новите земи . . .

Ц. Бръшлянов (о): Да, да.

А. Стойчев (з): Немам нищо против това, но г. Бръшлянов, когато беше едно време широк-социалист . . .

Ц. Бръшлянов (о): Не е верно!

А. Стойчев (з): . . . дохожда в Панагюрище и говори в читалището. Той знае в какво положение е гр. Панагюрище . . .

Ц. Бръшлянов (о): Не съм ходил в Панагюрище . . .

А. Стойчев (з): . . . но сега говори само за новите земи. Г. Бръшлянов знае Петрич — там е цаката. Ако оттам изляжнат, добре.

Л. Кандев (к): Разбрахме каква е работата — и ти и той сте за агитация!

Ц. Бръшлянов (о): Значи, вие за отмянението ще да дадете линия на новите земи — защото дават черни бюлетини.

А. Стойчев (з): Не, тя е гласувана, тя е приета. Има тук нещо загадъчно, г. Бръшлянов.

Аз имам предложение, искам да гласувате, да се продължи проучването на тази линия, свързане на Новоселица с Панагюрище и Пловдив. Това е необходимо. Онзи край е запустел, останал назад и никой не се грижи за него. Ние искаме да се позанинтересувате за този край, който даде живота и душата си за България, а какво е дала България за Панагюрище? Нищо. Аз ще ви кажа едно: в панагюрската балканска гора, която гние, а тази гора ще плати половината от борчата на България. Това требва да го знаете. Тя свързва Попбрене—Байлово и други села с по 1000 жени, затова моля да гласувате за моето предложение.

Л. Кандев (к): Дедо Златев нема ли да продължи?

Председателя: Моля, бъдете по-сериозни.

Л. Кандев (к): Разни предложения се направиха, но само за външната линия не се предложи.

Председателя: За вас остававме аеропланите.

Има думата народния представител г. Константин Ковачев.

К. Ковачев (з): Мене ми е чудно, г. г. народни представители, защо, когато отговаряте се правят предложението за уреждане и продължение на линията, от центъра и левицата самите винатат: „А-а-а!“ Като че тези приватели също винатат: „А-а-а!“ Като че те членовете трябва да се изправят в парти. С ахкант и запяни не може. Нема смесен и обесен Труда трябва да го пронаваждат, да го движат и да го възпиш. (Смех в среда центъра)

Л. Кандев (к): Линията за Видин още не е станала.

К. Ковачев (з): Ще кажа и за нея. Ломската околия, около с. Цибър, по своята почва е непроходима цялата зима. Населението само е събрали минимум, може-би две милиона лева средства и се задължава с трудова повинност да изработи земната работога. Ще остане една малка част да текат по държавата. Недайте смета, че за тези линии трябва да вземаме средства от държавата; ние ще дадем на концесии, но ще трябва да ги направим и ще се спасим. С ахкант от левицата и центъра не знам до какъв край ще изкарваме нашата държава. Линията Мездра—Враца—Видин се работи 28 години. Този затънчен край прави чест на България. Но всички досега управлявали партии, каквато народници, нациковисти, стамболовисти, радослависти, не същ направили нищо за него. Особено Радославов, през време на двете войни не даде да се бутне, само по партизански съображения, макар че съже стотини хиляди лъгеници събрали лежаха във Видинско. Когато им требваша гласове при изборите, казаха: за три месеца линията е готова. Това е вина на партизанска тактика. Но наши ние нема да вървим по нея. Вие възгъните години, когато железното струваше 2 стотинки километра, не я направихте, а ние сега, когато то струва стотинки километра, я привързваме. Това е факт, трябва да го разберете. Когато тръбвате да я направите, вие спеште и ахкантете.

Ц. Бръшлянов (о): Правим, правим!

К. Ковачев (з): Бъдете уверени, че ние ще свършим всички линии, било с трудова повинност, било с даване на концесии; ще ги направим и ще спасим България.

Л. Кандев (к): На книга ще ги направите.

А. Янев (з): Ще ги направим, защото нямам да харесам топово и барут.

К. Ковачев (з): Аз поддържам предложението на мой колега Драганов и на всички други, да се прокарат линии.

Л. Кандев (к): Едно време Такев правеше мостове и реки, а вие сега железници.

Председателя: Има думата народния представител г. Юрдан Ганчев.

Ю. Ганчев (о): Г. т. народни представители! От досегашните дебати разбрах, че нашата страна действително е много богата и с минерали, и с извори и т. н.

А. Янев (з): Това надали си разбрали, но си разбрали, че ти си най-богатият и нищо не даваш.

Ю. Ганчев (о): Разбрах още, че ще правите избори. Монте другари направиха предложение за гарните Церовене и Цибър и аз се присъединявам към техното предложение по следното съображение. Тук е казало, че ще построища пристанище в Долни Цибър.

А. Янев (з): Вместо 100 хиляди лева за пристанището, дайте 200 хиляди и железнницата ще стане.

Ю. Ганчев (о): Като ти дам 100 хиляди лева, ще стане народник. — Шом ще трябва пристанището да се строи, ще трябва линията Церовене—Цибър да бъде проучена, затова се присъединявам към предложението на г. Драганов.

Председателя: Има думата народния представител г. Вълко Гарвански.

В. Гарвански (з): Законопроекта цели да свърже с линии ония пунктове от нашата страна, които същ необходими, за да може да се избави населението от тежкото бреме, което носи. От юная страна се правят упреди, че това ставало, защото има избори. Нас ни интересува да свържем България с линии, с които искаме да я повдигнем, да я тласнем по пътя на културата, както други народи.

Ето защо, аз правя предложение да се впише в буква б още една алинея: да се проучи линията по течението на р. Скита от Враца към Борован и се свърже с Бела-Слатина. Там има население, което е изоставено на произвола на съдбата, без никакви съобщения. Там е

един жител център. Населението е съгласно с трудова новинност да почне постройката на линията и още тази година да стане проучването. Това е най-належащото искане. И в разстояние на неколко години ние ще успеем да свържем нашата пещаста страна с тези линии, въпреки ахканията и съсканията оттам (Сочи центъра). Моля, да се гласува.

Председателя: Има думата народния представител г. Никола Пенев.

Н. Пенев (к): Г. г. народни представители! Ние няма да правим предложение за постройка на нови линии, що гласуваме за всички предложения, които се направиха. Длъжни сме, обаче, да заявим, че всичко това, което правите, тази строителна треска на железници, ще извика само приказки и във всеки случай е един бош-лаф, защото, г. г. народни представители, съществуващите железопътни линии, които имате днес, не съм в никой случай железници.

Х. Пенчев (з): Изявявате, че вашата група ще гласува за бош-лаф. Толкова сте сериозни!

Н. Пенев (к): Ние заявяваме, че ще гласуваме за тези линии, за да не може да се експлоатира, че не сме били за тех; но ви казваме, че вие не мислите нищо сериозно с тази строителна политика, защото вашите линии, които имате сега, не съм още железници. Вие се намирате при туй положение, че ония, които съществуват, не само не сте ги закрепили, но всеки ден имате дерайлирвания и катастрофи. Къде съм вашите средства за окрепяване на тези линии?

Некой от земеделците: Ще ги намерим.

Н. Пенев (к): Горското стопанство търси и не може да намери траперси. (Възражения от земеделците. Шум)

В. Драганов (з): Вие сте само за бунтарство.

Председателя: (Зважни) Моля, тишина!

Н. Пенев (к): Това е фактическото положение на вашите линии.

Но има и друго нещо: вие приказвате за купуване на материали. Аз съм свидетел, когато се купуваха материали за теснолинейката Червен-брег — Бела-Слатина: купуваха се много вагони и локомотиви, когато биха могли да минат с по-малко такива; дори за съществуващите не-мате локомотиви, немате вагони; в София отказват влагове по липса на локомотиви; в Горна-Ореховица по цели дни отказват товарни влагове, по липса пак на локомотиви. Къде съм вашите грижи за съществуващите линии? Това е фактическото положение.

К. Ковачев (з): Защо „васи“? Ти в коя държава живееш? Чупите ги, а после питате „къде съм вашите линии“!

Л. Кандев (к): Такев нали казваше едно време, че мостове и реки ще прекарва; а вие сега на книга железници правите. Така е.

Председателя: Те съм буржоазни железници.

Л. Кандев (к): Не съм.

С. Манов (к): Буржоазията не е нищо направила.

Председателя: Във всеки случай, возим ви, не ви оставяме на пътя.

Л. Кандев (к): Тези железници не съм буржоазни, защото пролетариата ги прави.

К. Ковачев (з): Вашия пролетариат ги чупи.

Председателя: Има думата народния представител г. Славчо Дреновски.

С. Дреновски (з): Току-що се връщам от Белолатинската скопия, където околниското събрание вчера се занима с въпроса за железопътната мрежа в Белолатинско. Нека ви кажа, че Белолатинската и Раховската околии, които съм в сърдцето, в центъра на Дунавската равнина, където, както знаете, през време на войната с

оглед на това, че там има най-много натрупани зърнени храни и най-много земеделски произведения, предприне се постройката на една теснолинейна железница Червен-брег — Рахово, обаче днес имаме само Червен-брег — Бела-Слатина. Но остана един край незасегнат от линията, пак в Белолатинската околия, което се съвпада с предложението, направено от г. Гарвански: селата в Белолатинско, като почнете по течението на р. Скъта нагоре, от две години повдигат въпроса за постройка на една теснолинейка, поне до Борован. Там имаме редица големи села, с най-големо земеделско производство, с което тази линия ще се рентира много лесно. Населението само изявява готовност да помогне със свои трудовци, временни или редовни, за извършване на земеделската работа, другото, естествено, ще остане на държавата да го доправи — подвижен и други материали.

Ето защо, като се присъединявам към предложението на г. Гарвански, който казва, че тази линия трябва да се направи към Враца след Борован, моля ви да приемете теснолинейна железница Бела-Слатина — Борован и по направление към Враца.

Председателя: Дебатите по чл. 1 се приключват. Има думата г. министър на правосъдието.

Министър П. Янев: Г. г. народни представители! На некои прави впечатление, че тези предложения съм много и, следователно, не така уместни; обаче, ако всеки от вас вникне в смисъла, в съществото на това, което се предлага, ако може да се пренесе към онези крайща, за които се предлага, сам ще разбере, че това е една такава необходимост за удовлетворяването на талия очевидни нужди, щото без да иска ще си спомни за онова минало от освобождението и политическото съществуване на страната и ще каже: „Какво съм правили нашите управници, да не схванат нуждата от тези линии, нуждата от съобщения, чрез които да може да се издигнат тия центрове, в които гиляят, седат неизползвани маси богатства?“

Ц. Бръшлянов (о): За 30 години много е направено.

Министър П. Янев: Вие сами виждате, че един от тия проекти, които тук се предвиждат и водят към Дунава, към най-хубавите места, минават през стотици села, със стотини и хиляди къщи и народонаселение; други водят към други естествени богатства на страната, към минерални извори; трети водят към девствени гори, където до ден днешен експлоататорската ръка на държавата или концесионер дори не е отишла. Въобще павескадже се създават с тия проекти перспективи, които идат да свържат България със цел ред линии, по които да могат да се пренасят свободно нашите произведения, да можем и ние свободно да пътуваме по тех. Чудно е на некои и сметат, че с това се гонят чисто агитационни цели. Едни подметат: „Навремето мостове с реки се прокарваха, сега линии!“ Нищо чудно нема в това, г-да, защото ония времена, когато беше най-лесно реализирано на един та-къв пътлен строеж, минаха. Тогава хората беха приспивани в друго направление. Тежките жизненни сили беха използвани в милитаристично отношение, във воинствено отношение, и тогаз, верно е, вместо да се строят линии, да се проучват планове, вместо да се вслушват в нуждите на населението, все повече и повече вземаха жизнените сили на народа, строеха казарми, купуваха пушки и топове, готвеха се за война, която докара най-сетне оная катастрофа, която, както знаете, докара непоправими за страната последствия. Аз сметам, че днес след катастрофата, когато виждаме, че всеки, който обръща поглед към тая земя, може да намери своето щастие, той народ, който най-сетне обръща внимание на собствените си физически сили и потърси къде да ги пласира, ще може да се спаси. И когато всичко това се създава, трябва управника, требва и законодателя да насочат своите усилия там: държавата да гледа по какъвто и да е начин да създава възможност у хората за повече труд, възможност за повече инициатива, възможност да могат да се използват естествените богатства в тая страна. И аз сметам, че това не съм — как да кажа — едни предложения, които съм неизвестни, но ще бъдат възможни, почитаеми г-да, и то в най-скоро време, защото тия, които най-не верват, съм свидетели на сума линии, които се строят в страната. И идете се поразходете към Пловдив и по-нагоре от Пловдив, към Карлово, пощле към Карнобат и Балкане; я вижте използването на оная жива сила, на неизчерпаемата народна сила чрез трудовата новинност, временна или постоянна; я погледнете на онова разпореждане колко хи-

ияди трудоваци се дават в полза на Министерството на железниците за постройка на линии — установени и такива, които се разучват и проектират — всичко това със, почитаеми г-да, проекти не само възможни, но и крайно наложителни и необходими и които в най-скоро време ще бъдат реализирани. Народа сам ценят своите богатства и иска да ги използува, затуй вие виждате неговата безграница самопожертвувателност, неговата инициатива и ония труд, който влага с редовната или с изваждредната трудова повинност, и ония средства, които той събира, за да може да си самопомогне. И държавата ще помогне. Попнататък ще памерим още по-лесни начини за реализирането на всичкото това, което лега в тия законопроекти. И вие ще имате може-би пак скоро реализирана оная идея, където чрез народен заем и чрез подписка парода да си събира ония средства и сили, които ще могат пай-лесно да докарат до реализирането на всичко това, което сме си поставили за цел с настоящия законопроект. Ето защо, аз не може просто да не се радвам, когато се правят тия уместни предложения, защото те нема да останат само на книга, защото ония, които ги предлагат, и ония, за които те се предлагат, хората, които ще имат първата възможност, най-напред дадена с настоящия законопроект, да могат да побързат с реализирането на тия проекти, защото всеки от вас знае, че всеки прокара километър сам строи пов километър, отивалето до всеки пункт пробива по-попнататък, и в края на крайщата — това нема да захиснее, и не бива да закъсне — ще видите напитите желеизопжтни линии — тесни или широки, каквото и да съ — да достигат до каменовъгленни басейни, да достигат до пеизчерилии девствени гори, да достигат до ония мраморни карieri, които имаме, но до които не можем да отидем със сегашните пътища, които имаме, да достигат до курортите — колкото и смешно да ви се вижда това — които днес станаха необходимост за българския народ, защото требавше други да пратят хората да се бият и да се върнат от там кой без ръце, кой без крака, кой с ревматизъм, кой с болест в гръдените или със цел ред други болести, които ще перим — къде сметате вие, на новите бойни полета ли? Не. Ще ги перим, като ги пратим в горските курорти, като ги пратим при минералните извори; там пай-сетне да могат да намерят своято здраве, което им отнехте така неоснователно и така престъплино. Ето защо поплатата — как да кажа — е стократна, с очевидна. И всеки, който си криви душата и може да каже, че туй се прави с агитационна цел, той още отсега подписва своето невежество, подписва — как да кажа — своето заблуждение, защото той само за престъпното минало приказва и на него верва. И ако тогава съ правили това с партизанска цел, той верва, че и сега може да се прави това със същата цел. Но и не, слава Богу, не сме правили нищо за партизански цели. И пай-хубавите законопроекти, които сме прокарвали, вие сте сметали, че се вършат за партизанство, така сте ги разбирали и така сте ги критикували. Ние оставявме резултатите от нашата законодателна дейност да бият по вашите глави, за да може най-после да мляжнете, защото трябва да замляжнете, защото никой не създава закони за партизанство. Нашите закони не делят хората на партизани и на непартизани, на богати и на бедни, но нашите закони съ такива, че дават възможност на всички, които биха искали, да могат да се предадат на спокоен труд и със самопомощ и със самопожертвуване да постигнат онова, което държавата би им дала, на която вие сте отиели възможността да направите това. Ето защо напълно съм съгласен с всички тия предложения, които се правят, защото ги намирам не само разумни, не само възможни, но и крайно належащи за държавата, защото тая карта, която е дадена към законопроекта, достатъчно ясно дава доказателства за наложителността и необходимостта от тия предложения, които се правят, защото всеки от вас, който познава повечко страната, или пай-малко който познава ония крайща, за които става въпрос, той не може, освен със спокойна съвест тук смело да види ръка и да гласува за предложението, които се правят. Затуй аз сметам, че те съ разумни и че ще требва да легнат непременно в законопроекта.

А именно в буквата „б“ линията „Стражица-Яйла“ държавната гора Сакара“ да отиде до „Тича-Върбица“.

После в проекта има „Севлиево — Сухиндол — Павликени“. Г. Турлаков нарича обратно да се изброят имената. Мене ми се струва, че това не е толкова належаше. То не значи, че ще почнем да строим от Севлиево. Явно е, че ще почнем да строим от там, дено има по-голяма възможност да се пренасят желеизопжтни материали. Ще за-

почнем от Павликени да строим. Но да се каже, че започва „Габрово — Севлиево — Сухиндол — Павликени“.

Ц. Бряглинов (о) и С. Даскалов (з): Павликени — Габрово, така требва да почне.

Министър П. Янев: После, г-да, отдолу третия ред на първата страница, „Дреновец—Стажевци“ нека отиде до Фердинанд. То не е точно Фердинанд, а е 3—4 км. на юг от Фердинанд. Минава се по р. Огоста и става едно състествено свързване на тези места.

Най-отдолу линията „Бургас—Ахиало—Месемврия—Бурундик“ нека отиде и до Айтос. Както виждате, г-да, по проекта разстоянието между Айтос и Бурундик е малко. При туй положение тогава некои от съобщенията, които биха водили от Месемврия и Бурундик или към вътрешността на България, ще може да минат към Айтос, други съобщения ще може да минат от Айтос за Бургас, а от Бургас ще отидат за Месемврия. От г. Ботев се каза да се остави Месемврия към Бурундик и да се тръгне от Ахиало към Бурундик. Мене ми се струва, че това предложение не е приемливо, защото, г-да, между Бургас и Месемврия има много големи пространства земя не само плодородна, чудо плодородна земя, но в същото време най-редко населена, защото по тези места върлува маларијата. Неколко пъти съ правени опити да се населят там стотини семейства от бежанци, обаче последните не могат да изтърпят месеци или година и сами бегат или оставят маса гробове в местата, дено съ се спрели. И мене ми се струва, за да може най-успешно да се бори с маларијата. Дирекцията на народното здраве, чрез Института за борба с маларијата, ще трябва между Бургас, Месемврия и Бурундик, да се прокара една линия поне 60—70 см. широка, която като минава през тези плодородни места, не само ще може да носи богатства там, но ще може да поси и всички овие материали: камъни, пръст и каквото и да било, с които да може да се построят ония отводнявания, ония насипвания, които могат да стапат тъкмо при Месемврия, дено има едно грамадно благо, в което, обаче, нема вода, освен зимно време, което блато може да се отводни, може пай-сетне да се насипе и да се обхрне в една 4—5 кв. км. местност първостепенна земя и тогава ще могат тези крайща не само да бѫдат населени, но ще могат и най-добре да бъдат използвани богатствата на тези земи. В този момент, почитаеми господи, там има неколко чифлика, отчуждени от Дирекцията на поземелната собственост и, да си признаем, нема кому да ги раздадат. Самите собственици съ принудени да пуснат неколко моторни плугове на бърза ръка да ги изорат и още по-бързо да ги лосят, и да чакат харман и след това да отидат със жлтварката да ги охънчат за неколко дена, не, аз виждах, че със седмици върхомините върхомеха, защото хиляди и хиляди хекполитри храни дава тази земя, и след това отново богат едни в Плевен, а други не знам къде. По този начин ще можем този край да го отчистим от тази маларија, да го облагородим, да го населим и да да дадем възможност на хората да се почувствуват така здравословно, както другаде. Затуй аз шамирам тази линия като една от най-съществените линии, на която линия вервам, че държавата ще обхрне в най-скоро време най-сръдно внимание и чрез местната самопомощ на населението ще може да я построим. Значи да се съедини „Бурундик—Айтос“.

Г-да! В същия пункт б, линията „Гара Михайлово—Раковски“, аз сметам, че трябва да се заличи от пункт б и да се постави пай-горе в пункт а и да стане „Михайлово—Раковски—Хасково—Мастанлъ“, тий както е проектирана още през 1915 г., тий както е проектирана още в 1908 г. и тий както, пай-сетне, ние сме я прокарали в изваждредния бюджет, ако се не лъжа, и за която има гласуван кредит от 50 милиона лева. Така че тя е една нормална линия проектирана още от по-рано. Остава сега да се оформи „Михайлово—Раковски—Хасково—Мастанлъ“. Тогаз в седмия ред от пункт а думите „нормална или със широчина на пътя 76 см.“ се заличават.

Некой от земеделците: По-добре Самуилово, отколкото Михайлово.

Министър П. Янев: Г-да! По-надолу линията, която се предлагаши, ако се не лъжа от г. Янев, „Земен—Треклино—Трън“, ще каже некой може-би, че е съвсем неподходяща линия. Обаче и този край, г-да, си има своите богатства и той си има свое значение, и там живеят най-сетне хора . . .

А. Янев (з): Най-гъсто населен край и най-беден.

Министър П. Янев: . . . работоспособни, правоспособни и имотоспособни и които, най-сетне, могат да допринесат със собствения си труд за по-скорошното построяване на тази линия. Това предложение е много приемливо.

Г-да! Линията, която се прелага от г. Томова, Криводол — Вършец, азказвам да се продължи до Берковица, защето и в този момент става спор, собствено този спор е на местна почва, без всекакви основания: от Берковица към Вършец да се отиде или от Криводол към Вършец. И една линия, която би минала и от Криводол — Вършец до Берковица, не само има своята полезност, но е и възможна и ще мине през хубави букови гори, които могат да бъдат рационално използвани. Така че и линията Криводол — Вършец — Берковица е една приемлива линия.

Г-да! Линията Рахово — Балбупар — Кеманлар, която се прелага, е също една линия, която може да се приеме.

Г-да! Не се направи предложение и аз сметам да направя предложение за една линия Ортакий — Любимец. Който от вас е ходил към Ортакий, видел е къде е за хвърлен този край. И най-сетне тези хора трябващо — моля ви се, добре слушайте — сами да обрънат нам погледите и вниманието с опая техна самоинициатива, която е започнала, за да могат да съединят Ортакий със централната линия. И почнаха с едно шосе, което е вече на свързане и което направиха през най-лошите времена и през най-невъзможните времена с личната трудова повинност и не знам каква си изваждадна трудова повинност. Остава да се построи само моста на Арда, за който се предвиждат сега нужните средства. Ще треба да се даде възможност на тези хора да могат да използват пръв шосстройката на една линия този труд и самоинициатива. Аз мисля, че линията Ортакий — Любимец, по която тези хора сами със собствения си ум и сили съм тръгнали, е една линия, която вероятно не ще може да излезе другаде, освен пак към Любимец, който е естественият изход на Ортакий.

Г. Васил Драганов направи едно предложение, което с добре да бъде прието, затуй защото линията, която се прелага в него, отива от Севлиево към недрата на Стара планина и там води към естествени богатства. Това е линията Севлиево — Батошево — Стоките. Какво по-хубаво от това?

После друга линия, която се прелага, е линията Церовене — Цибър. Това е една линия, която минава не само през един естествен изход към Дунава, но и през най-хубави и най-богати места. И аз мисля, че самоинициативата на тези хора ще построи тази линия.

Г-да! Имел съм случая да мина между Враца и Бела-Слатина и съм ме възхищавали опези големи и хубави села и плодородни места. И нова предложение, което се прави, линията да минава за Враца — Борован — Бела-Слатина, е едно приемливо предложение и прокарването на линията през там също възможно. Недейства смета, че като се прокарва линия през Бела-Слатина, се купуват излишни материали, а за железниците не се дават материали. Г-да! За всеки ден се купуват и ще се купуват материали. И дано е настоящия законопроект сведе работата дотам, че да даваме от страна на държавата само железото, защото всичко друго, освен железото, може да дават хората, и то дават и ще го дават, преди да имат даже самите линии.

Ю. Урумов (з): Предлагат и трапверси и всичко.

С. Даскалов (з): Земната работа ще направят. Скоро ще видите България опасана с линии.

С. Манов (к): Всичко това е хубаво.

Министър П. Янев: Г-да! Предлагам линията, която комисията е възприела да излезе от Търново — Сеймен през Казъл — Агач за Бургаз, да се измени, а именно да минава през Сладък-Кладенец. Г-да! Може-би да сметате, че то е най-добрият и естествен изход на тази линия, но онези от вас, които съм имали случая да пътуват по тая линия, съм видели, че в Търново — Сеймен съм били принуждавани да чакат по 24 часа за свръзка от към Нова-Загора. И всеки един от Харманлар, от Борисовград, от Хасково, който би поискал да пътува към Казъл — Агач, ще трябва да направи един почен престой в Харманлар, да чака редовната свръзка от Нова-Загора и тогава да отиде на Сладък-Кладенец. Аз сметам, че Търново — Сеймен е един естествен възел, на който имате не един и два мостове на р. Марица, но имате и всички скъореждения на едно железопътно депо, линии и пр. И мисля, че от там ще бъде и естественият изход на тая линия, която ще мине ната-

тъж. И като мине през Търново — Сеймен, тогава тя ще проника най-широко пространство, нова пространство, което е между Свиленград и Нова-Загора. Затуй ще моля да остане тъж, както е възприето в комисията — Търново — Сеймен — Казъл — Агач — Бургаз.

К. Канев (о): Нема кой да работи и нема кой да върви по тая линия, г. министре.

Министър П. Янев: Г-да! Спомена се линията, която ще мине през Бела за Попово, а не се спомена за Ковачевец. Аз ще моля да остане тъж, както комисията го е приела.

Некой от земеделците: Тая линия ще минава по р. Съзлайка нагоре, успоредно на оазис за Нова-Загора. Излишно ще бъде да се върви на 2 км. по успоредни линии. Чак когато дойде на Гълъбово; тогава ще се отбие, а иначе ще върви все успоредно с тази линия. Местото не позволява. Аз съм родом от този край и съм ходил по тези места.

Министър П. Янев: От Пловдив до Чирпан линията върви 50 км. успоредно на старата барон Хиршова линия и се гледат двете линии, обаче това не пречи за доброто използване на железницата. Така също и тук не би било голяма грешка и сметам, че това не е вредно за страната.

Г-да! Ще моля да бъдат приети тия предложения.

Ц. Бръшлянов (о): Г. министре! Не казахте нищо за железницата Горна-Джумая — Банско, която да съедини Петрич с Неврокоп и Неврокоп със София. В сравнение с всичко онова, което поддържате, мене ми е чудно, защо не казахте две думи за или против тая линия. Аз правя формално предложение, обсъдете го и вижте колко е наложащо и необходимо това.

Министър П. Янев: Кои беше то?

Ц. Бръшлянов (о): Линията Горна-Джумая — Банско. Понеже ще има линия от Сарамбей — Неврокоп, трябва да се съедини Неврокоп през Горна-Джумая с Петрич и със София.

В. Мулетаров (к): По-големата част от някътам е направена.

Ц. Бръшлянов (о): И през Предел. Това е една много наложаща линия, за която две думи не искате да кажете.

Ю. Вълков (з): Защото има разбойници.

Ц. Бръшлянов (о): Именно защото има разбойници, затуй трябва да се направи.

Ю. Вълков (з): Ще я развалият.

Председателя: (Зважни)

Ц. Бръшлянов (о): Защото дават черни бюллетини, затуй не им дават железница.

Х. Пенчев (з): Ама сам се смееш, като казваш това.

Некой от земеделците: Вие досега да сте им дали — да не сте спали!

Председателя: Моля. Ще гласуваме.

Ц. Бръшлянов (о): Моля да се изкаже г. министър.

Х. Пенчев (з): Той каза, че е за всичките линии.

Председателя: Моля, г. г. народни представители, седнете си по местата.

Ц. Бръшлянов (о): Моля, г. Янев, кажете мнението си по този проект. Как така! Той е забравил да си вземе бележка. Аз направих туй предложение — тая линия не е добра.

Председателя: Г. г. народни представители! По този член на законопроекта съм говорили 23 народни представители и имаме направени 23 предложения.

В. Мулетаров (к): Так по съм много; близо 100 депутати има!

Председателя: Ще ги гласуваме по ред. Много от тези предложения, които съм направени, се съвпадат с предложението, които направи г. министър на правосъднието. Ще ги формулирам, преди да ги гласувам.

Първото предложение, направено от народния представител г. Константин Томов, гласи: (Чете) „Към чл. 1 буква б да се впише за проучване и линията Криводол—Вършец — Берковица“. Това предложение се поддържа и от г. министъра.

Така ли е вашето предложение, г. министре.

Министър П. Янев: Точно така.

Председателя: Които приемат това предложение, което се поддържа и от г. министъра, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Л. Кандев (к): Хайде, първата линия тръгна! Хайде сега и втората!

В. Мулетаров (к): Новия министър на финансите ще намери пари — той има!

Председателя: Моля, внимание, г-да!

Ще гласуваме предложението на народния представител г. Христо Пенчев, който иска от думите „Попово—Ковачевец—Бела“, както е в проекта, да се изхвърли дума „Ковачевец“, а да остане „Попово—Бела“.

Министър П. Янев: Не бива!

Председателя: Имаше и друго предложение от г. председателя на Камарата, който поддържа ля остане както е прието от комисията: „Попово—Ковачевец—Бела“. Аз ще гласувам първо предложението на г. Пенчева, по-къде то предшествува. Които приемат предложението на народния представител г. Христо Пенчев, моля, да вдигнат ръка. Малцинство, Събранието не приема.

Остава както е в проекта.

Министър П. Янев: Така.

Председателя: Трето предложение от народния представител г. Ангел Янев. След думите „Търново—Сеймен—Казъл-Агач“ . . . — не се чете.

A. Янев (з): Да остане „Земен—Трън“.

Министър П. Янев: „Земен—Трекляно—Трън“.

A. Янев (з): „Земен — Трекляно — Трън“.

Председателя: Г. министъра по повод същото предложение прави предложение . . .

Министър П. Янев: „Земен—Трекляно—Трън“.

Председателя: . . . да бъде „Земен—Трекляно—Трън“. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народния представител г. Стефан Пейчев прави предложение, което съвпада с предложението на г. министъра на правосъднието и с предложението на г. Турлаков. Г. Турлаков предлага към буква б да се прибави „Габрово — Севлиево—Сухидол—Павликени“ — г. Пейчев добавя „Карасен — Новград“. Които приемат туй предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Предложение от народния представител г. Коста Канев: (Чете) „В последния пункт на чл. 1 началната точка на линията наместо от Търново-Сеймен, да залочва от гара Гълъбово“ . . .

Министър П. Янев: Не е приемливо туй предложение.

Председателя: . . . което предложение г. министъра не приема. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Малцинство, Събранието не приема.

Предложение от народния представител г. Михо Дилянов: (Чете) „Да се разширят предвидената в чл. 1 пункт б железопътна линия „Попово—Разград—Кеманлар“, като обхване и населените пунктове Балбунар—с. Рахово (на р. Дунав)“.

Министър П. Янев: Има го в проекта.

C. Златев (з): Предложението е да продължи от Кеманлар—Балбунар—с. Рахово,

Министър П. Янев: Прието.

Председателя: Предложението е да продължи от Кеманлар—Балбунар—с. Рахово. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Предложение от народния представител г. Иван Стойнов: (Чете) „В чл. 1 буква б да се направи следното изменение: да се впише „Анхиало—Аликария—Александрово—Бараклий—Бурунджик“.

Министър П. Янев: Не е възможно това.

Председателя: Има думата по въпроса г. министъра на правосъднието.

Министър П. Янев: Г-да! Аз говорих общо по въпроса. Това изменение, което се проектира на тая линия до Месемврия, не требва да се изостави, както говори г. Стойнов, защото, както ви обясних, тая линия минава през най-широките и най-малкичните места. Ще требва да се даде възможност да може да се изслушат тия места. Нещо повече, г-да. При глалчето Месемврия вие знаете, че има известните месемврийски песети, които в Европа даже ги пема, а не знаят дали ги има и в света някъде: те съм пропусти по своята лечебност и чудноватост. Затуй ще моля да остане проекта, както е принес от комисията, а именно линията да минава през Месемврия—Бурунджик.

Препседателя: Поддържате ли предложението си, г. Стойнов.

И. Стойнов (з): Поддържам го.

Препседателя: Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Малцинство, Събранието не приема.

X. Ветовски (з): Г. председателю! Бюрото да се освободи там от депутатите.

Препседателя: Моля! Предложение от народния представител Атанас Стойчев: (Чете) „На се прочути линията „Панагорище—Петрич—Поинце—Смолско—Байчово—Новоселци, която линия ще свърже целата Средна-Гора“.

B. Власковски (к): Да завие и да продължи.

Препседателя: Които приемат предложението на народния представител г. Атанас Стойчев, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Оспорване от некои от земеделците)

X. Пенчев (з): Абсолютно большинство!

Препседателя: Г-да! Вие гласувате: има мнозинство! Предложение от народния представител г. Юрдан Урумов: (Чете) „Чл. 1 буква а — линията от Крумово — гр. Преслав, която е 0-76 м., да стане нормална от гара Крумово до гр. Преслав“ . . . Това е нормална линия; проектът е 0-76 м.

Ю. Урумов (з): Тя се строи вече широка; платото е направено.

Препседателя: Моля. — „Буква б — Стражица—Яила—държавната гора „Сакара“ . . .

Ю. Урумов (з): . . . Тича — Върбица. Г. министъра го приема.

Министър П. Янев: Значи. Стражица—Яила—държавната гора „Сакара“ — Тича—Върбица.

Препседателя: Които приемат това предложение на народния представител г. Юрдан Урумов, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Предложение от народния представител г. Атанас х. Попов: „Линията Дупница—Горна-Джумая, да се прибави и Петрич“; да се прочути. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Предложение от народния представител г. Васил Драганов, да се прочути теснолинейната линия Севлиево—Батошево—Стоките. Които приемат предложението на народния представител г. Васил Драганов, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема,

Предложение от народния представител г. Цоню Бржилов: „Към чл. 1 да се прибави: Горна-Джумая—Банско за Неврокоп“.

Ц. Бржилов (о): Понеже ще има линия от Сарамбей за Неврокоп.

Министър П. Янев: Съгласен съм.

Председателя: Г. министърят е съгласен това предложение да се впише в законопроекта. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Следващото предложение по ред 15. е: „Да се проучи линията от Мърчиово—Хайредин—Гюзене—Козлодуй“ по р. Огоста.

В. Власковски (к): Това е Гораповата линия.

Председателя: Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Следва предложението на народния представител Кошачев, което по-рано беше Белимел—Горна-Лука—Превала.

Министър П. Янев: Не така, а да бъде Дреновец—Стаковци—Фердинанд.

Председателя: Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Предложение от народния представител г. Юрдан Ганчев: „Към чл. 1 буква б да се прибави тара Щеровене—Цибър“.

Министър П. Янев: Мишля, че то е гласувано с друго предложение.

X. Ветовски (з): Ама то не беше писмено.

Председателя: Това беше предложение на г. Васил Драганов. Които го приемат, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Л. Кандев (к): Кое беше: на земледелците ли или на блока?

Председателя: Все едно.

Ю. Урумов (з): Той там има воденица.

Председателя: Предложение от народния представител г. Вълко Гарвански: „Да се впише в законопроекта трасета по течението на р. Скъта—Врача—Борован—Бела-Слатина“. Които приемат това предложение да се проучи, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Д-р Г. Марков (д): И от тук до чифлик на Стамбийски да има железница.

Председателя: Предложение от народния представител г. Христо Пенчев: „Да се предвиди линия Попово—Две-могили—Дунава“. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Малцинство.

Некой от земледелците: Мнозинство е! Молим да се гласува още един път.

Председателя: Ще гласуваме втори път. Които приемат предложението, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Предложение от народния представител г. Неделков за проучване на теснолинейка от гара Софула, Шуменско, към изток през селата Чачакчи, Арапларе, Казълджилар, Кара-агач до Вълчи-дол, Провадийско.

Министър П. Янев: Коя линия?

Председателя: Шумепско.

Х. Пенчев (з): Това е линията, която отива от Кеманлар за Делиормана, за да се свърже с Вълчи-дол. Г. министър! Това предложение требва да се приеме.

Председателя: Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Предложение от народния представител г. Георги Марков: (Чете) „Линията „Мездра—Орхание да продължи до Ново-селище“.

Министър П. Янев: Може ли да ми се предложи Етрополе?

Г. Марков (з): Не, тя не е през Етрополе. Тя ще ми се предложи Орхание и ще улесни трафика Мездра—София. Тъкмо такава линия се пада.

Г. Дамянов (з): Тя ще има само един пресек на Стара планина.

Председателя: Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Предложение от народния представител г. Георги Колев: „По чл. 1 буква б линията „Пловдив—Пашмакъл“ да се прибавят думите „Пловдив—Сталимака—Пашмакъл“. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Събранието приема.

Г. Колев (з): Тя и в картата е вписана.

Л. Кандев (к): Ами канали нема ли да прекарате!

Председателя: Които приемат предложението проектираната широка линия Ески-Джумая—Осман-Пазар да се продължи до Тича, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър П. Янев: Тича—Котел.

Л. Кандев (к): То пали мина?

Председателя: То е от другата страна.

Докладчик Д. Стоев (з): Тогава да отиде до Странджа.

Г. Марков (з): Звачи, Тича—Котел—Зимница.

Председателя: Които приемат предложението проектираната широка линия Ески-Джумая—Осман-Пазар да се продължи до Тича — Котел, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Л. Кандев (к): Там имате малко гласове и това го правите, за да ги узвеличите.

Министър П. Янев: Да се проучи линията Батак—Пещера—Кричим.

Председателя: Има предложение от г. министъра за проучване линията Батак—Пещера—Кричим. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър П. Янев: Също от Орта-кьой—Любимец за проучване.

Председателя: Които приемат също линията Орта-кьой—Любимец за проучване, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър П. Янев: Също след думите „Бургаз—Ахиало—Месемврия—Бурунджен“ да се прибави и „Айтос“.

Председателя: Които приемат това предложение на г. министъра, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър П. Янев: Освен това, да се заличи от буква б „гара Михайлово—Раковски“, а в буква а да стане „гара Михайлово—Раковски—Мастанъл“, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Председателя: Които приемат да се заличи от буква б „Гара Михайлово—Раковски“, и да стане в буква а „Гара Михайлово—Раковски—Мастанъл“, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министър П. Янев: Второ. Думите „нормално или със широчина на пътя от 0·76 м.“ да се заличат.

Председателя: Които приемат това предложение на г. министъра — да се заличат думите „нормално или със широчина на пътя от 0·76 м.“, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Ямбол—Казългач, остава.

Пловдив—Карлово — с клон Махалата—Хисаря, остава. Левски—Ловеч и Джъбово—Сливен, остават.

Сарамбей—Лъджене—Неврокоп и клоновете ѝ Бела-Слатина—Орехово.

Станция Крумово — Преслав — Върбица, остава.

Значи, продължаваме редицата линии:

Мездра—Враца—Видин.

Софийската околовръстна железница.

Божурище—Балки.

Червен-Брег—Бела-Слатина.

Радомир—Дупница—Петрич с клоновете ѝ.

Точка б. Правителството се натоварва да довърши проучването и построи още железопътни линии:

Криводол—Вършец—Берковица.

Гара Михайлово—Раковски—Мъстанлък се заличава.

Шумен—Смедово—Карнобат остава.

Ловеч—Троян.

Костенец—Баня—Самоков—София.

Пловдив—Панагорище—Петрич—Поибрене—Смолско—Байлово—Новоселци.

София—Пирдоп—Клисура—Карлово—Казанлък.

Горна-Орховица—Елена.

Стражица—Яйла—държавната гора „Сакара“—Тича—Върбица.

Ески-Джумая—Осман-Пазар—Тича—Котел.

Попово—Разград—Кеманлар—Балбунар—с. Ряхово на р. Дунав.

Габрово—Севлиево—Сухиндол—Павликени—Караисен—Новград.

Червен-Брег—Луковит—Дерманци—Тетевен.

Дерманци—Ясен.

Видин—Кула.

Долни Чипровци — Старо-Орехово.

Левски—Никопол.

Дреновец—Стакевци—Фердинанд.

Пловдив—Станимака—Пашмаклък.

Бургас—Ахиало—Месемврия—Бурундик—Айтос.

Земен—Трекляно—Трън.

Ортакой—Любимец.

Севлиево—Батошево—Стоките.

Церовене—Цибър.

Враца—Борован—Бела-Слатина.

Горна-Джумая—Банско—Неврокоп.

Мърчюво—Хайдардин—Глюжене—Козлудуй.

Попово—Две-Могили—Дунава.

Мездра—Орхание—Новоселци.

Попово—Кочаревец—Беля.

Търново—Сеймен—Къзъл-Агач—Бургаз.

Софулар (Шуменско) към изток през селата Чапакчи, Арапларе, Къзълджилар, Караагач, Вълчи-дол (Продадийско).

Батак—Пещера—Кричим.

Има думата г. министра на правосъдието.

Министър П. Янев: Г-да! Правени съм проучвания, които намират много лесно средство за съобщение и свързване през Пашмаклък—Кърджали—Мъстанлък. Това беше идеала на тези, които беха замислили линията Пловдив—Станимака да извие през Пашмаклък и да продължи към Кърджали—Мъстанлък. Затуй ще направя предложение линията Пловдив—Станимака—Пашмаклък, да се продължи Пашмаклък—Кърджали—Мъстанлък.

Председателя: Които приемат това предложение на г. министра, че линията Пловдив—Станимака—Пашмаклък да продължи до Кърджали—Мъстанлък, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранието приема.

Които приемат чл. 1 с добавките и поправките, които се приеха, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранието приема.

Има думата по чл. 2 г. докладчика.

Докладчик Д. Стоев (з): (Чете)

„Чл. 2. За постепенното и според нуждата извършване на изброяните в чл. 1 работи, на правителството се разрешава един общ кредит от три милиарда лева, който да се покрие от извънредните приходи на държавата“.

(Председателското място се заема от подпредседателя К. Малев)

Председателствуващ К. Малев: Има думата народния представител г. Паскал Паскалев.

П. Паскалев (д): Г. г. народни представители! В чл. 1 пие гласувахме толкова много линии за проучване, шото надали остана град или село, през който да не минава линия.

В. Мутетаров (б): Дето нема депутат.

П. Паскалев (д): Посточени съм средства, с които трябва да се построят линиите, некои да се разширят и да се направят нови проучвания. Или трябва да бъдем сериозни хора, когато гласуваме закон и искаме да го прилагаме, или никак да не гласуваме този закон. Тук вие предвиждате, че средствата ще се вземат от извънредния кредит на държавата, от извънредните приходи на държавата, и се предвижда един кредит от три милиарда лева — извънреден приход на държавата. Надали държавата има други извънредни приходи, които да артират. От неколко години държавния бюджет се сключва с дефицит, артици от бюджета нема да имаме, за да можем да построяваме тези линии, макар и постепенно. Това нареждане на чл. 2, да се построят тези линии от един общ кредит от три милиарда лева, който да се покрие от извънредните приходи на държавата, аз сметам, че е едно разпореждане несериозно и падащо ще даде нещо сериозно, за да се построят тези линии. И затова правителството требва да търси нещо друго — трябва да търси от некъде заем или да се моли от некъде да дадат пари. Ние немаме това. Требват ни технически средства, инженери, бригади, пътици и други — това трябва да имаме, а пие го немаме. За да улесним правителството в неговото добро желание да построи линии пъвсекъде, аз предлагам да отправим една молба към американския народ да отпусне един милиард долари, и да изпрати пет хиляди инженери, за да се проучват тези линии.

Председателствуващ К. Малев: Това показва колко си сериозен.

Има думата г. министра на правосъдието.

Министър П. Янев: Г-да! Аз не мога да не изругая този парден представител, който не знае какво приказва в тази света ограда. Вие, които искате да светотатствувате пред българския народ, недейте мисли, че нема да намерите своето възмездие. Да правите обиди на една чужда държава да изпрати инженери, това е клевета, това е една обида към българския народ. Не Ви е срам! Ако не бехте вие, тази страна щеше да процъфти. Не стига, че вие опростихте тази страна, но отивате и да се подигравате със свещените чувства на един народ. От такива като вас България не прокопеа. Посипете си главите с пепел и плачете! И в този момент, когато пародите правят гигантски усилия да си възстановят своите стопански сили, вие отивате да се подигравате и да хвърляте клюки и обиди срещу един чужд народ. Не Ви е срам!

П. Паскалев (д): Никакви обиди против никого не хвърлям. Не бързайте; не се разбира какво приказвате.

Министър П. Янев: Как така не се разбира какво приказват? Не Ви е срам!

Б. Гърбов (з): Колко милиарда лева излишък имахте вие, за да купувате топове, картечници и казарми да строите, за да убивате българския народ? Колко милиарда лева излишък имахте, за да купувате топове и коне? Кажете ми колко излишък имаше България? И днес, когато България отива да построи едни линии, които да подигнат писъната култура, писъната индустрия, писъното производство и т. н., вие отивате да се подигравате! И това, г-да, с демократичен човек и блокар! Това е скандал на скандалите!

П. Паскалев (д): Аз исках да кажа, че България е бедна страна и не може да плаща репарации нъда строи същевременно железници.

Председателствуващ К. Малев: (Зважи) Моля, моля!

П. Паскалев (д): Искам да кажа, че немаме пари.

Ю. Вълков (з): Вие требвате да кажете, че немате пари, а не да обиждате една страна.

Б. Гърбов (к): Зашто за Габрово има станция, за други не требвало да има. Трябва да се обвържат с линии не само градовете, но и селата.

Министър П. Янев: Г-да! Немали пари, казват! Като така, всичко не било сериозно и затуй трябва да се обяснем да искаме пари от там, където има такива. Но и в България има пари. Не само със чужди пари се е строило, но и с български пари се е строило. Ние очакваме пари от България, а не от вън

П. Паскалев (д): Без заем не може.

Министър П. Янев: Но във всеки случай и в България можем да намерим пари не само за репарации, а и за железници. И ако такива, като Вас, крият своите пари под чужди флагове, туй нема много да ги спаси.Ще намерим къде ги крие. Но и онова, което не ни стигне, ще го потърсим от вън. (Ръкоплясане от земеделците)

Нешо повече, г-да. Аз ще направя предложение да има една алинея към чл. 2 — да дадем възможност на селското население да вземе участие в построяването на тия линии, да може да се заинтересова самото население, което има интерес от тия линии, за да помогне на тия посторийки със средства, които да се заемат от тех под формата на 6½% народен заем, . . .

Докладчик Д. Стоев (з): Това го има по-надолу.

Министър П. Янев: Има ли го? . . . и да може да бъде употребен така, че да може да се повръща.

Докладчик Д. Стоев (з): Има го в чл. 5.

Председателствуващ К. Малев: Които приемат чл. 2, както се прочете от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчик Д. Стоев (з): (Чете)

„Чл. 3. Железопътните постройки ще се извършват по стопански начин или чрез предприятия по единични цени, а пристанищните съгласно закона за построяване на пристанища и укрепяване на крайбрежията.

„За извършването на работите ще се използва и трудовата повинност, редовна и временна, на съответните заинтересовани общини. Общините, които ще се задължат да вземат участие с трудова повинност в извършването на железопътни или пристанищни постройки, както видъ и размера на работите, които ще им бъдат възложени, ще определят за всеки отделен случай по доклад от министъра на железниците, пощите и телеграфите, от Министерския съвет.“

Председателствуващ К. Малев: Които приемат чл. 3, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчик Д. Стоев (з): (Чете)

„Чл. 4. Произвеждането и утвърждаването на търговете за изброяните по-горе железопътни или пристанищни постройки или доставки става съгласно закона за бюджета, отчетността и предприятието“.

Председателствуващ К. Малев: Които приемат чл. 4, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчик Д. Стоев (з): (Чете)

„Чл. 5. Нужните кредити за извършването на изброяните в настоящия закон железопътни и пристанищни строежи и доставки се предвидват в бюджета за извънредните приходи и разходи на държавата, в който се определя и реда на извършването им. Предимство се дава на ония постройки, ж.-п. линии или пристанища, за които заинтересованите общини съ заявили, че съ готови да подпомогнат безвъзмездно, с работа и некои доставки и да запишат от 6½% народен заем от 1921 г. достатъчна сума, за да може да се починат исканите постройки.

„Подробности относително размера и вида на работите, които в такъв случай ще се изискват от заинтересованите общини, както и размера на заема за всяка постройка, на чина на подписката и общините, които съ длъжни да запишат от заема, се определят в особен правилник, изработен от Министерството на железниците, пощите и телеграфите, съвместно с Министерството на финансите и утвърдени от Министерския съвет.“

Председателствуващ К. Малев: Които приемат чл. 5, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчик Д. Стоев (з): (Чете)

„Чл. 6. При оценката на частните имоти, които се отчуждава за железопътни и пристанищни постройки, взема се под внимание и подобренето на неотчуждените части от тия имоти, вследствие на тия постройки. Тези имоти се изплащат на половина от окръжията, а другата половина от общините, към които се числят.

„Частните имоти, граничещи със железопътни станции и спирки или с пристанища, стойността на които е пови-

шена вследствие на извършените постройки, се облагат с единократен данък в размер до 10% от действителната им стойност към деня на привършване на постройките.

„На тинажти реда, по който ще се определят събирането на данък, се установяват от комисия назначена от министъра на финансите.

„Ако през течението на същия период време стане профилактика на подобни имоти, припадающата част от повишенната им стойност се събира при продажбата“.

Председателствуващ К. Малев: Които приемат чл. 6, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранieto приема.

Докладчик Д. Стоев (з): (Чете)

„Чл. 7. Железопътните линии от местно значение за съобщението се строят съгласно със законъ за местните и индустритни железници.

„Нужните за постройка на окръжните и местните железници релсеви материали, стрелки и пр. се доставят от държавата за сметка на съответните окръзи. Изразходваните за тези материали суми се събират ежегодно от брутния приход от експлоатацията на съответната местна железница, съгласно със чл. 14 от закона за местните и индустритни железници“.

Председателствуващ К. Малев: Има думата г. министъра на правосъдието.

Министър П. Янев: Нека в последната алинея, след думата „окръзи“, турим „и околии“.

Председателствуващ К. Малев: Г. министъра на правосъдието предлага във втората алинея на чл. 7, след думата „окръзи“, да се прибавят „и околии“. Които приемат това негово предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранieto приема.

Които приемат чл. 7 с прибавката на г. министъра на правосъдието, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранieto приема.

Законопректа за разширение и подобреие на железнодържната мрежа минава на второ четене.

Министър П. Янев: Да минем на т. 15 от дневния ред.

Председателствуващ К. Малев: Г. министъра на правосъдието прави предложение да минем на т. 15 от дневния ред. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранieto приема..

(Председателското място се заема от подпредседателя Г. Марков)

Председателствуващ Г. Марков: Минаваме на т. 15 от дневния ред: първо четене законопроекта за изменение и допълнение на чл. 23 от „закона за стипендии и временни помощи“.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретар Х. Ветовски (з): (Чете)

„МОТИВИ
към законопроекта за изменение и допълнение на чл. 23
от „закона за стипендии и временни помощи“.

„Г. г. народни представители! За да се обезпечи армията с лекари, Министерството на войната от ред години е издържало стипендианти по медицината. След свършване на учението си, стипендиантите съ били длъжни да прослужат във войската за всяка учебна година по две години, съгласно забележка I към чл. 93 от закона за устройството на въоръжените сили в Царството и въз основа на тая забележка, стипендиантите, при отпускането на стипендията им, съ давали задължителна декларация в тази смисъл.

„Напоследък некои от зачиналиите учението си стипендианти се опитаха да се освободят от поетите задължения, възползвани от факта, че гореспоменатия закон за устройството на въоръжените сили не е вече в сила и че в новия закон за устройството на войската не се говорило никошо за военни стипендианти.

„За да не остане армията без салитарен персонал, понеже няма лекари, желащи доброволно да постъпят на служба в ежидата, в която и въпреки намалението ѝ по бюджета пак има доста вакантни места, налага се, що забележка I-ва към чл. 93 от отменения вече закон за устройството на въоръжените сили, която забележка се споменава

и в закона за стипендийните и временните помощи (чл. 23), да остане в сила и замандре, като се допълни още в смисъл, щото в случай на отказване да се явят на военна служба в частите си стипендийните, последните да се преследват съгласно ст. ст. 161 п. Б. 155 п. А и 89 п. З от военно-наказателния закон.

„В тази смисъл въпроса биде внесен в Министерския съвет и последния с VIII-то си постановление от 14 юлий г. г., протокол № 112, даде съгласието си. Обаче, за да добие сила на закон това постановление на Министерския съвет, следва да се одобри от Народното събрание, като се изхвърли последната алинея на чл. 23 от „закона за стипендийните и временните помощи“, а вместо нея към същия член от този закон се прибави забележката, спомената в настоящия законопроект.

„Ето защо, като въпълня настоящия законопроект, моля г. г. народните представители да го разгледат и гласуват.

София, откътваний 1921 г.

Министър-председател и управляющ Министерството на войната:

A. Стамболовски“

„ЗАКОНОПРОЕКТ за изменение и допълнение чл. 23 от „закона за стипендийните и временните помощи“.

„Член един и същ. Последната алинея на чл. 23 от „закона за стипендийните и временните помощи“ се изхвърля, а вместо нея към същия член от този закон се прибавя следната забележка: „Стипендийните на Министерството на войната, по медицината, ветеринарството и аптекарството, съдължни, след свършване на курса си, обязательно да постъпят на военна служба и да прослушват за всяка година на учението си със стипендия по две години, а в случай на отказ да сторят това, се преследват съгласно ст. ст. 161 п. Б. 155 п. А и 89 п. З. от военно-наказателния закон“.

Председателствуващ Г. Марков: Нема записани да говорят. Ще гласуваме. Които приемат на първо четене законопроекта за изменение и допълнение чл. 23 от закона за стипендийните и временните помощи, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроекта ще отиде в комисията.

Минаваме на следната т. 16 от дневния ред — първо четене законопроекта за изменение и допълнение закона за митническата тарифа на вносните стоки.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретар Х. Пенчев (з): (Чете)

МОТИВИ

към законопроекта за изменение и допълнение на закона за митническата тарифа на вносните стоки.

„Г. г народни представители! Досегашното прилагане на закона за митническата тарифа на вносните стоки изкара на яве чеки неподходящи и неясности в постановленията на този закон, които спъват и затрудняват митническата служба.

„Констатира се също, че размерите на митата на некои артикули, потребни за нашето занаятчийство са много високи и правят вноса на тия артикули невъзможен.

„Това положение не може да се остави така, защото е вредно за интересите на държавата и занаятчийството. Налагат се, следователно, некои корекции и пояснения, както в постановленията на закона, тъй и в текстовете на некои статии от тарифата.

„Понеже тия корекции не могат да станат без предварително одобрение на Народното събрание, имам чест да ви представя нуждания законопроект с молба, да го разгледате и гласувате в сегашната сесия на Народното събрание.

Гр. София, 23 декември 1922 г.

Министър на финансите: **М. Турлаков“**

„ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение закона за митническата тарифа на вносните стоки.

„Чл. 1. Във втората част на първата алинея от чл. 11 на закона за митническата тарифа на вносните стоки между

думите „облагаемите стоки и“ и „на стоките, облагани с непосредствените им съдове“ се вмажват думите: „за вътрешните непосредствени амбалажи“.

„Чл. 2. Митото 30 л. то буква „в“ на ст. 191 се увеличава на 50, а в графата „облагаемо тегло“ срещу същата буква се прибавят инициалите „Р. И.“

„Чл. 3. Към ст. 192 се прибавя тюза буква „р“ със следното съдържание:

р) хипосулфит патриев . . . 100 кгр. . . . 30 л.

„Чл. 4. Към п. 6 буква „в“ на ст. 193 се прибавя следната забележка:

„Заб. към п. 6 буква „в“. Оцетната киселина, внасяна за индустриални цели, се облага по ст. 194, ако се денатурира и направи негодна за произвеждане оцет“.

„Чл. 5. Митото на буква „а“ от ст. 198 се увеличава от 300 на 400 л., па буква „б“ от същата статия се намалява от 400 на 300 л.

„Чл. 6. След буква „в“ на ст. 236 се открива нова буква „г“ със следния текст:

г) от седеф, съединени или не с други материали:

1) копчета 100 кгр. 2.500 л.

2) други 100 кгр. 5.000 л.

Буква „г“ става буква „д“.

„Чл. 7. Към текста на буква „а“ от ст. 279 се прибавят думите: „и плочки за покрив и постилане“, а към буква „б“ на същата статия се прибавя следната забележка:

„Заб. към буква „б“. Дебелината на стъклениките плочи се мери по най-тънките им части.

„Чл. 8. След думите „облаген с хартия“ ѝ буква „г“ на ст. 292 се прибавят думите: „или каширан“.

„Чл. 9. В текста на буква „в“ от ст. 314 между „кожи“ и „неплатирани“ се вмажват думите „изполочая сиромяните“ След буква „в“ се вмажват нови букви „г“ и „д“ със следните текстове:

г) от сиромянки кожи 100 кгр. 300 л.

д) от другояче продълбени кожи 100 кгр. 1.800 л.

Буква „г“ става „е“.

„Чл. 10. В текста на общата забележка към категория XXI, XXII, XXIII и XXIV, графа „облагаемо тегло“, между думите „се облагат“ и „задено с макарите и пр.“ се вмажват думите „върху действителното им нето тегло, или“, а в края на текста на същата забележка се прибавят думите: „ако се внасят в такива“.

„Чл. 11. Към ст. 369 се прибавя нова буква „г“ със следното съдържание: „г“ други 100 кгр. 50 л.“

„Чл. 12. Думата „орнаментирани“ в алинея четвъртата на п. 8 от общите забележки към категория XXVIII—XXIX както и думите „с или без орнаменти“ в текстовете на ст. ст. 423, 425, 426 и 427, се изхвърлят.

„Чл. 13. Текста на ст. 426 се допълня с думите „включително частите им“.

„Чл. 14. Ст. 527 се изменя така:

„Локомотиви, тендери, фургони и железопътни вагони; части за такива, с изключение на колодки и скари“.

„Чл. 16. Към буква „а“ на ст. 530 се прибавя следната забележка:

„Забележка към буква „а“. Тук се облагат и бандажите за тия автомобили“.

Председателствуващ Г. Марков: Ще гласуваме. Които приемат законопроекта за изменение и допълнение закона за митническата тарифа на вносните стоки, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Законопроекта се приема на първо четене и ще отиде в комисията.

Л. Кандев (к): Все косвени данъци, ама карайте!

Министър П. Янев: Правя предложение да се вдигне заседанието за среда.

Председателствуващ Г. Марков: Г. министъра на пра-
восъдството прави предложение да се вдигне заседанието

за среда; собственно то се пада по правилника за среда. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранието приема.

Дневен ред — съмия, като първа точка ще се поставя трето четене законопроекта за разширение и подобреие на железнодържната мрежа и пр.; пристите днес на първо четене законопроекти се поставят на второ четене и следват нататък останалите точки от днешния дневен ред, като

се прибави за т. 16 първо четене законопроекта за възстановяване бившата Новоселска (Софийско) административна околия.

Които приемат този дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранието приема.

Заседанието се вдига за среда, 14 ч.

(Вдигнато в 18 ч. 45 м.)

Председател: **Н. АТАНАСОВ.**

Подпредседатели: { **Г. МАРКОВ.**
 Н. МАЛЕВ.

Секретари: { **И. ВЪЛКОВ.**
 Х. ПЕНЧЕВ.

Началник на Стенографското отделение: **Т. ГЖЛЖЕВ.**